

Tổng Thống Ngô Đình Diệm và con cắc kè là tôi

Đỗ Trung Tuấn (Mùa Thu 2009)

Lúc đó là vào khoảng tháng 2 năm 1958, tôi đang ngồi tại phòng giấy, đang suy nghĩ về việc thiết lập thêm các phi lộ quốc nội để đáp ứng cho nhu cầu trong nước, thì điện thoại reng, nhắc lên đó là ông Giám Đốc Phạm Hữu Vĩnh: " Anh Tuấn này, Tổng Thống bắt chợt đòi sang thăm CCR đó. Anh bảo anh em dọn sạch sẽ, sẵn sàng mọi chuyện, Cự sang ngay bây giờ đó!"

Chết cha tôi rồi! Tôi đã được thông báo từ mấy ngày trước là Tổng Thống sẽ tới thăm viếng Phi Cảng Tân Sơn Nhất mà thôi. Cuộc thăm này sẽ rất ngắn vì Cự còn bao nhiêu công chuyện làm. (Sau này, ông Vĩnh mới cho tôi biết là sắp sửa lên xe đi về Dinh Độc Lập, thì Cự bảo muốn thăm Trung Tâm Kiểm Soát Không Lưu Đường Trường (KSKLĐT) tức là Centre de Control Regional-CCR ngay lập tức). Tôi nghĩ trong óc, thiệt là đúng Tổng Thống Diệm, luôn làm các chuyện bất ngờ, làm cho các thuộc hạ té ngựa hết.

Tay nào mà sửa soạn kỹ lưỡng dàn cảnh hồng qua mặt Cự, thì Bô già sẽ làm cho chúng bây biết tay! Tôi vội chạy lên lầu, bước trên cầu thang gỗ ọp ẹp, để thông báo cho tất cả các Kiểm Soát Viên tại Trung Tâm Kiểm Soát và các Truyền Tin Viên tại phòng Truyền Tin về việc Tổng Thống sẽ tới đây trong vòng 3 phút đó. Sau đó tôi chạy xuống vô phòng Thâu Thanh và Tu Trì báo tin, rồi cuối cùng trở lại làm việc, tìm đập thành thịch!

Đên đây tôi xin quý bạn cho tôi nói ít hàng để hiểu rõ nhiệm vụ của KSKLĐT Sài Gòn lúc bấy giờ:

Tổ Chức Hàng Không Dân Sự Quốc Tế (ICAO)), một cánh tay của Liên Hiệp Quốc, và các nước Hội Viên vùng Đông Nam Á và Thái Bình Dương đã giao phó cho Việt Nam trọng trách coi sóc Vùng Không Báo Sài Gòn (Saigon Flight Information Region -Saigon FIR) tổ chức làm sao cho không lưu được an ninh vẹn toàn. Do đó, theo tiêu chuẩn quốc tế, Việt Nam tức là Nha Hàng Không Dân Sự (trực thuộc Bộ Giao Thông Công Chánh) phải thiết lập một

KSKLĐT để lo các phi cơ đang ở giai đoạn đường trường, và các Đài Kiểm Soát để lo cho các phi cơ đáp xuống và cất cánh từ các phi trường.

Vùng Không Báo Sài Gòn (Saigon FIR) bao gồm không phận của 3 quốc gia Ai Lao, Cao Mên, Việt Nam (ngoại trừ không phận của Bắc Việt) và của phần biển phía Nam mũi Cà Mau tới vĩ tuyến 8N và phần biển phía Đông tới kinh tuyến 114E, bao gồm cả không phận của đảo Hoàng Sa (trên đảo Hoàng Sa, Nha Khí Tượng Việt Nam đã đặt một Đài Khí Tượng tại

đó, có chuyên viên khí tượng coi sóc và khai thác). Không phận lớn lao này có chiều cao từ mặt đất đến vô tận.

Nha HKDS với sự đồng ý của Tổ Chức HKDS Quốc Tế, thiết lập các Không Lộ Quốc Tế nối liền vào Không Lộ Quốc Tế của các nước bạn và Nha HKDS cũng thiết lập các Phi Lộ quốc nội để đáp ứng nhu cầu trong nước. Trung Tâm KSKLĐT Saigon được Nha HKDS giao phó trách nhiệm điều hành và khai thác không lưu trong toàn Vùng Không Báo Saigon, trong và ngoài các Không Lộ và Phi Lộ.

Cuối năm 1956, sau khi tốt nghiệp Trường Quốc gia Hàng không Dân Sự Pháp, tôi trở về Việt Nam và được ông Giám Đốc Vĩnh cử lên học việc tại Trung Tâm KSKLĐT, ở Tân Sơn Nhất, lúc đó vẫn còn thuộc quân đội Pháp. Tôi học việc với Đại Úy Boutiere, Trưởng Trung Tâm lúc bấy giờ. Trung Tâm này tọa lạc trong một căn nhà gỗ ọp ẹp, có 1 tầng lầu. Trên lầu chia làm hai phần, ngăn chia bằng một vách kiếng rất trong. Phần bên trái là Trung Tâm, bên phải là Phòng Truyền Tin. Các Kiểm Soát Viên làm việc bên Trung Tâm nhìn qua vách kiếng, ngắm nhìn các kiều nữ Truyền Tin thướt tha đi lại làm việc. Dưới nhà là 3 phòng làm việc của Trưởng Trung Tâm, Trưởng Phòng Truyền Tin, Trưởng Phòng Phát Thanh, và một phòng nhỏ xíu làm quán ăn ngồi xôm, lò nấu bằng đất đặt ngay dưới đất. Từ dưới nhà lên lầu, có cầu thang bằng gỗ ọp ẹp, đặt ngay ngoài cửa. Khi nào mưa gió mọi người phải che dù, chạy thiệt nhanh lên mới khỏi bị ướt. Tuy vậy, trước cửa, còn có một sân lớn trải nhựa, anh em hay chơi bóng chuyền trên đó. Trên lầu, để thư giãn, anh em hay ra lan can đứng hứng mát, nhìn qua nghĩa trang Bắc Việt bên cạnh, theo dõi các đám tang và nghe tiếng kèn trống i ôi buồn bã!

Phòng Truyền Tin, Phòng Thâu Thanh và Tu Trì đã trực thuộc Nha HKDS từ 2, 3 năm rồi. Riêng Trung Tâm KSKLĐT vẫn còn trực thuộc quân đội Pháp vì có liên hệ tới hoạt động của Không Quân Pháp. Mãi đến giữa năm 1957, Trung Tâm mới được chuyển giao cho Nha HKDS. Do đó tôi, một kẻ cắc kè, một bước đã trở thành Trưởng Trung Tâm vậy.

Đến đây cho phép tôi trở về đề tài chính. Hai vị Trưởng Phòng và tôi đều đứng chờ phái đoàn Tổng Thống ở ngoài cửa. Vì bất ngờ nên tôi chỉ mặc có cái sơ mi trắng cộc tay, không cà vạt, không vét-tông. Đành chịu vậy! Đến đâu hay đến đó vậy! 5 phút sau, tiếng còi ụ rầm rĩ, tiếng xe Jeep thẳng kêu chít chít. Tổng Thống trên xe bước xuống, lập tức tháp tùng theo là các ông Bộ Trưởng Trần Lê Quang và ông Giám Đốc Phạm Hữu Vĩnh. Sau khi được ông Giám Đốc chỉ vào từng người, nói tên và chức vụ cho Cụ nghe, thì Cụ chẳng nói chi cả, cứ chăm chăm nhìn tôi, tỏ vẻ muốn bắt đầu cuộc thăm viếng ngay lập tức. Tôi vội dẫn Tổng

Thống và hai xếp lớn của tôi leo cầu thang ọp ẹp tiến thẳng vô Trung Tâm. Tôi giới thiệu người Trưởng Phiên Kiểm Soát Viên là Nguyễn Đám Thanh. Sau đó chúng tôi thay phiên nhau trình bày bản đồ không phận chịu trách nhiệm, chia không phận này ra thành hai séc-tơ, để tiện bề kiểm soát, mỗi phi cơ được tượng trưng bằng một tấm thẻ nhỏ (progressing strips) trên đó có tên và loại phi cơ, nơi đi, nơi đến, mực bay (flight level)...v.v. Kiểm soát các phi cơ bằng phân cách chiều dọc (thời gian) và phân cách chiều cao (1000ft và 2000ft)... v.v. Sau đó chúng tôi dẫn phái đoàn qua Phòng Truyền tin, trình bày các liên lạc bằng Teletype, các liên lạc bằng điện tín Morse, nói Sài Gòn với các Trung Tâm của các nước bạn kế cận, nói từ Sài Gòn tới các Phi Trường quốc nội...v.v. Tôi nhận thấy Tổng Thống không để ý đến các chi tiết nhỏ, mà trong lòng Cụ chỉ muốn nhanh chóng chấm dứt. Tôi không hiểu tại sao vậy?

Sau khoảng 20 phút, Cụ vội vã xuống dưới nhà. Tôi thấy nhẹ nhõm cả người, thở phào một cái! May quá không có gì bê bối xảy ra! Chắc là Cụ phải về gấp! Có ngờ đâu, khi xuống cầu thang Cụ chui ngay vào phòng làm việc của tôi! Chết cha rồi! Ông Bộ Trưởng và ông Giám Đốc lật đật theo vào không biết chuyện gì nữa đây? Cụ quay sang hai ông và nói:

- Tôi muốn hỏi ông Kỹ Sư này một câu!

Hai ông chưa kịp trả lời thì Cụ nhìn thẳng vô tôi và trợ trợ nói:

- Nếu có một tàu bay địch vượt qua biên giới xâm phạm đến nước ta, thì ông có biết không?

Chết rồi! Đây là vấn đề Quốc Phòng, vấn đề Không Quân mà! Sao Cụ lại hỏi mình? À nhưng mà Cụ hỏi rất đúng, vì Trung Tâm mình kiểm soát tất cả các loại máy bay dân sự và

quân sự không hành quân mà! À thế ra là Cụ vội vã thăm viếng trên lầu, để còn có thời giờ tìm giải đáp vấn đề trọng đại quốc gia đó! Thôi chẳng nên rào đón trước sau mà phải trình cấp tốc lên Cụ sự thật ngay:

- Thưa Tổng Thống, hiện giờ máy bay địch nó vô ngay đến Sài Gòn, mình cũng không biết chi cả!

Một phút im lặng kéo dài! Không ai nói một câu nào! Cụ nhau mày rồi nói:

- Vậy làm thế nào để xác định nó là tàu bay địch!

Tôi vội trả lời ngay:

- Thưa Tổng Thống, thiết lập một đài Radar tại đây và xây cất một Trung Tâm mới rộng rãi để có thể chứa được nhiều màn ảnh và có đủ phương tiện để bảo trì Radar là có thể xác định được ngay đó là bạn hay thù vậy.

- Radar rất đắt tiền! Làm sao mua được?

- Thưa Tổng Thống, Viện Trợ Pháp hay Viện Trợ Hoa Kỳ có thể lo chuyện này cho mình ạ!

Đến đây, Cụ lặng lẽ đi ra leo lên xe về, chẳng chào chia tay ai cả. Thành ra tôi không biết Cụ có giận hay không?

Ngày hôm sau ông Giám Đốc điện thoại cho tôi biết Tổng Thống rất hài lòng về cuộc thăm viếng hôm đó. Tôi mừng quá là mừng!

Vào khoảng một tháng sau, ông Giám Đốc cho tôi biết ông Bộ Trưởng vừa thông báo một phái bộ Cố Vấn Hoa Kỳ (Civil Aviation Assistance Group) sẽ tới làm việc với Nha HKDS, đặc biệt là vấn đề cải thiện Kiểm Soát Không Lưu toàn diện, một Trung Tâm KSKLĐT Sài Gòn mới sẽ được xây cất tại Tân Sơn Nhất, đủ chỗ để thiết lập một đài Radar, để chứa các màn ảnh và các liên lạc vô tuyến không/địa. Ngoài ra tòa nhà mới này còn chứa được cả Phòng Truyền tin và Phòng Tu Bỏ Phát Thanh và Radar. Ông Bộ Trưởng cho biết chính Tổng Thống đã quyết định và theo dõi việc này rất kỹ càng. Quả nhiên, hơn hai năm sau, toàn thể chúng tôi đều dọn sang Tòa nhà mới có đầy đủ tiện nghi điều hòa không khí. Tất cả các sector, tất cả các phương thức kiểm soát...v.v. đều được thay đổi hoàn toàn để phù hợp với Radar. Thiệt là một vị Tổng Thống biết lo cho con dân và quốc gia! Đáng kính thay!

Vào khoảng 5 tháng sau, ông Giám Đốc gọi tôi lên báo tôi đi ra Bộ Ngoại Giao làm sô Thông Hành, vì tôi sẽ cùng với ông và một đại diện của Không Quân, đi sang Rome, Ý Đại Lợi, tham dự Hội Nghị Quốc Tế Hàng Không Dân Sự, kéo dài khoảng 1 tháng. tôi mừng rỡ vì một tên các ké như tôi mà được cho đi dự Hội Nghị, nhứt là trong lúc nước nhà không có nhiều tiền. Khi ngồi trên máy bay Air France, ông Giám Đốc nói nhỏ với tôi rằng: khi danh sách phái đoàn, gồm 2 người, đưa trình Tổng Thống để được chấp thuận, thì Cụ bảo: "Này! cho tên cái anh kỹ sư trẻ tuổi ở Trung Tâm Kiểm Soát vào phái đoàn nữa đi!" Hiếm có một vị Tổng Thống như vậy, chỉ muốn nói chuyện thẳng tới các chuyên viên trách nhiệm trực tiếp vấn đề, dầu rằng anh ta là cấp dưới hay không, chứ không muốn bàn cãi với các cấp chỉ huy của anh ta vậy.

Từ năm dọn sang Trung Tâm mới, ngành KSKL Việt Nam càng ngày càng bành trướng, phải dùng 3 thứ tiếng (Việt, Anh và Pháp) để liên lạc với phi cơ đến từ 4 phương trời. Từ 1956 cho tới 1975, không xảy ra một tai nạn phi cơ đụng nhau nào cả. Có một vài tai nạn đều là do hỏa tiễn của VC hoặc do phi cơ hư hỏng bộ phận cơ khí mà thôi. Nói đến KSKL Việt Nam, phi hành gia và các Trung Tâm kế cận rất kính nể vậy!

Năm 1963, Tổng Thống Ngô Đình Diệm, sau một cuộc đảo chánh, bị sát hại cùng với ông Ngô Đình Nhu. Tài sản Cụ để lại không có một cắc, ngôi mộ vô danh của Cụ lạc loài từ Mạc Đĩnh Chi qua tới Lái Thiêu, rồi đi đâu nữa? Mặc dầu vậy, chắc chắn bây giờ Cụ đang ở trên Thiên Đàng dong chơi với Chúa, nhưng trong lòng vẫn còn buồn bã vì, nhìn xuống trần gian thấy con dân đất Việt, chạy tị nạn tứ tán, tha phương cầu thực, long đong khắp nơi trên trái đất.

Ngay tối hôm đó tôi chạy về báo tin buồn này, và Bô tôi nói ngay:

Tại sao phải giết Cụ vậy? Thiệt là dã man tàn ác!

Còn Mẹ tôi thì bảo:

Con ạ! Loạn tới rồi! Không ai làm được trò trống gì đâu! để Mẹ đi mua mấy bao gạo về để phòng bất trắc!